

Uchwała Nr XXX/667/17
Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego
z dnia 26 września 2017 r.

w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji w 2016 r. „Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2016-2020”.

Na podstawie 35 ust. 3 lit. a i ust. 4 Regulaminu Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego, stanowiącego załącznik do Uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego Nr III /21/99 z dnia 4 lutego 1999 z późn. zm, uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się sprawozdanie z realizacji w 2016 roku „Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2016-2020”, stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Sejmiku Województwa
Warmińsko-Mazurskiego

Jan Bobek

Załącznik do Uchwały Nr XXX/667/17

Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego

z dnia 26 września 2017 roku

Sprawozdanie z realizacji w 2016 roku
„Wojewódzkiego Programu Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
w Województwie Warmińsko-Mazurskim
na lata 2016-2020”

Olsztyn, 2017

Wprowadzenie

Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2016-2020 stanowi realizację zapisu art. 4 pkt 1-4 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 roku, zgodnie z którym Samorząd Województwa realizuje zadania w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w postaci wojewódzkiego programu, stanowiącego część strategii wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej.

Przy planowaniu i podejmowaniu działań w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi kierowano się głównym celem programu, jakim jest szersze zintegrowanie i wzmocnienie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie warmińsko-mazurskim.

Dzięki dobrej współpracy z instytucjami i placówkami z terenu województwa, takimi jak: samorządy gmin i powiatów, Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki, Warmińsko-Mazurski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia w Olsztynie, Komenda Wojewódzka Policji w Olsztynie, szpitale oraz inne placówki zajmujące się leczeniem uzależnień, organizacje pozarządowe, możliwe było uzyskanie informacji i danych przydatnych w przygotowaniu niniejszego sprawozdania.

Realizacja zadań Programu jest finansowana w sposób ciągły, ze środków pochodzących z opłat pobieranych za wydawanie przez Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego zezwoleń na obrót hurtowy napojami alkoholowymi o zawartości do 18% alkoholu, zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

W latach 2016-2020 w budżecie województwa na realizację Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zabezpieczane były środki finansowe.

Tabela 1. Środki finansowe wydatkowane w latach 2013-2016 na realizację zadań wynikających z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie warmińsko-mazurskim

Rok	Wysokość środków finansowych uzyskanych z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	Wysokość środków wydatkowanych przez Urząd Marszałkowski	Wysokość środków wykorzystanych przez gminy na realizację programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych*
2013	26 974 652,29 zł	780 755 zł	23 028 518,42 zł
2014	26 767 645,95 zł	296 330 zł	23 310 401,53 zł
2015	27 590 613,34 zł	462 374 zł	22 920 088,77 zł
2016	27 579 547,29 zł	213 071 zł	22 655 925,03 zł

Źródło: Dane Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Olsztynie oraz *Regionalnej Izby Obrachunkowej w Olsztynie

Priorytet I. Edukacja, kampanie

Cel operacyjny: Podniesienie poziomu wiedzy w społeczeństwie na temat szkodliwości spożywania alkoholu.

W ramach Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Samorząd Województwa co roku przyznawał dotację na zadanie pn. „Podnoszenie kwalifikacji pracowników lecznictwa odwykowego w Województwie Warmińsko – Mazurskim”. Z dofinansowania szkoleń podnoszących kwalifikacje korzystały także osoby zajmujące się leczeniem uzależnień od innych środków psychoaktywnych.

W roku 2016, w wyniku dotacji przekazanej Szpitalowi Psychiatrycznemu SPZOZ w Węgorzewie (WOTUW Giżycko), kwalifikacje zawodowe podwyższyło 15 pracowników lecznictwa uzależnień (superwizja kliniczna – 3 osoby, superwizja indywidualna – 1 osoba, Studium Terapii Uzależnień – 5 osób, staż kliniczny – 1 osoba, studium pomocy psychologicznej dla par – 2 osoby, szkoła psychoterapii – 2 osoby, psychologia kliniczna – 1 osoba).

Poza dofinansowaniem szkoleń indywidualnych, zorganizowane zostały przez Ośrodek w Węgorzewie dwie konferencje: Konferencja szkoleniowa kierowników placówek lecznictwa odwykowego, w której udział wzięły 24 osoby oraz Konferencja na temat dopalaczy, w której uczestniczyło 60 osób.

Przeprowadzone zostały, wzorem lat ubiegłych, superwizje programów terapeutycznych i pracy członków zespołu interdyscyplinarnego w 17 placówkach lecznictwa odwykowego.

Podsumowanie szkoleń w latach 2015-2016 przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 2. Szkolenia organizowane w ramach zadania „Podnoszenie kwalifikacji pracowników lecznictwa odwykowego w województwie warmińsko-mazurskim” w latach 2015-2016

Rok	Liczba przeprowadzonych superwizji programów terapeutycznych	Liczba uczestników szkoleń indywidualnych	Liczba uczestników szkoleń grupowych	w tym liczba uczestników spotkań kierowników placówek lecznictwa odwykowego	RAZEM liczba przeszkolonych pracowników lecznictwa odwykowego
2015	9	16	77	28	93
2016	17	15	84	24	99

Źródło: Opracowanie własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Olsztynie, na podstawie sprawozdań z realizacji zadania „Podnoszenie kwalifikacji pracowników lecznictwa odwykowego”, przesyłanych przez Szpital Psychiatryczny SPZOZ w Węgorzewie

W latach ubiegłych oraz w roku bieżącym udzielano również dotacji celowych dla organizacji pozarządowych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, często powodowanej nadużywaniem alkoholu. Część podmiotów-realizatorów oraz dotowane zadania zostały opisane w Priorytecie IV – Przemoc w rodzinie związana z alkoholem.

W 2016 roku w budżecie nie zabezpieczono środków na realizację przez organizacje pozarządowe zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Wskaźniki realizacji celów w ramach Priorytetu I

wskaźnik	Rok			
	2013	2014	2015	2016
Liczba kampanii wspartych przez samorząd województwa	2	2	1	1
Liczba uczestników programów profilaktycznych	1 459	252	1 265	0
Liczba osób objętych szkoleniami w zakresie profilaktyki uzależnień przez samorząd województwa	620	93	93	99
Liczba publikacji wydanych przy wsparciu samorządu województwa nt. profilaktyki uzależnień	dalsza dystrybucja książki „Wspomnienia alkoholiczki”	-	-	-

Priorytet II. Jakość działań gmin w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych

Cel operacyjny: Wzmacnianie lokalnych systemów rozwiązywania problemów alkoholowych.

Co roku województwo warmińsko-mazurskie uczestniczyło w zbieraniu sprawozdań PARPA-G1, składanych przez samorządy gminne - od roku 2016 sprawozdania te stały się elementem elektronicznego Systemu Statystyki w Ochronie Zdrowia, co oznacza, że sprawozdanie za rok 2016 będzie wysyłane przez każdą gminę bezpośrednio do PARPA. W maju każdego roku Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dokonuje opracowania i analiz zebranych danych. Jesienią każdego roku sporządzony zostaje stosowny raport, na podstawie którego możliwe jest określenie m.in. liczby funkcjonujących na Warmii i Mazurach świetlic socjoterapeutycznych i opiekuńczo-wychowawczych oraz liczby dzieci korzystających z tej formy pomocy.

W celu dogłębnej analizy oferowanych w gminach zajęć oraz innych form pomocy dzieciom i rodzinom, wysłano do wszystkich gmin w województwie ankietę dodatkową do

sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, w której zawarto pytania dotyczące działalności świetlic socjoterapeutycznych i opiekuńczo-wychowawczych, realizowanych szkolnych i pozaszkolnych programów profilaktycznych oraz funkcjonujących Młodzieżowych Klubów Integracji Społecznej. Dane są na etapie zbierania i analizy.

Tabela 3. Liczba świetlic socjoterapeutycznych i opiekuńczo-wychowawczych w województwie warmińsko-mazurskim

Rok	Świetlice socjoterapeutyczne		Świetlice opiekuńczo-wychowawcze	
	Liczba jednostek	Liczba uczestników	Liczba jednostek	Liczba uczestników
2013	64	1 969	182	5 411
2014	56	1 984	183	6 375
2015	52	1 711	171	5 757
2016	43*	1 590*	205*	6 576*

* dane uzyskane ze 109 gmin w ankiecie dodatkowej do sprawozdania z realizacji w 2016 r. Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii

Źródło: Dane uzyskane z rocznych sprawozdań z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1

Systematycznie zmniejszająca się liczba świetlic socjoterapeutycznych i opiekuńczo-wychowawczych jest zjawiskiem niepokojącym. W 2015 roku liczba uczestników zajęć w świetlicach spadła w stosunku do roku 2014. W roku 2016 zwiększyła się liczba świetlic opiekuńczo-wychowawczych.

Liczba świetlic powinna wzrastać, bądź pozostawać na zbliżonym poziomie, ponieważ funkcjonowanie świetlic socjoterapeutycznych i opiekuńczo-wychowawczych jest niezbędne, a działania przez nie prowadzone są istotne w walce z problemami dzieci i młodzieży.

Obserwuje się brak stabilności i funkcjonalności tego typu placówek, w związku ze zmianami regulacji prawnych dotyczących funkcjonowania świetlic, wprowadzających nowe standardy ich działalności, określone w statutach - od 2011 roku weszły przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r., znowelizowanej w 2014 roku. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła zmiany w organizacji tych placówek, niejako zrównując je z placówkami oświatowymi. Oznaczało to, że aby otrzymać zezwolenie na prowadzenie placówki, trzeba spełnić dość restrykcyjne wymogi budowlane oraz standardy sanitarne i dotyczące bezpieczeństwa pożarowego - większość placówek prowadzonych w formie świetlic socjoterapeutycznych i opiekuńczo-wychowawczych powstała w lokalach, które nie są w stanie sprostać warunkom niezbędnym do otrzymania pozytywnej opinii straży pożarnej i inspekcji sanitarnej (np. w piwnicach czy suterrenach).

Istotną rolę w realizacji działań z zakresu profilaktyki pełnią szkolne i pozaszkolne programy profilaktyczne.

Poniższe zestawienie przedstawia zakres uczestnictwa uczniów, rodziców i wychowawców w tych programach w latach 2013-2016.

Tabela 4. Szkolne i pozaszkolne programy profilaktyczne

Rok	Liczba jednostek	Szkolne i pozaszkolne programy profilaktyczne		
		Liczba uczniów	Liczba nauczycieli i wychowawców	Liczba rodziców
2013	116	67 576	4 119	11 532
2014	116	57 560	2 882	7 115
2015	116	67 735	3 902	9 713
2016	109 *	65 440 *	3 907 *	11 326 *

* dane uzyskane ze 109 gmin w ankiecie dodatkowej do sprawozdania z realizacji w 2016 r. Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii

Źródło: Dane uzyskane z rocznych sprawozdań z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1

Zarówno liczba uczniów, jak i nauczycieli oraz rodziców uczestniczących w realizacji szkolnych i pozaszkolnych programów profilaktycznych, drastycznie zmalała w 2014 roku, co wynika z powyższego zestawienia. Przyczyn takiej sytuacji można doszukiwać się wielu, może to być: mniejsza liczba oddziałów klasowych, łączenie i likwidacja szkół, niechęć do realizowania wystandaryzowanych programów profilaktycznych. W roku 2015 liczba osób biorących udział w szkolnych i pozaszkolnych programach profilaktycznych ponownie się podniosła i w 2016 roku pozostawała na zbliżonym poziomie. Systematycznie rośnie również liczna rodziców zaangażowanych w realizację szkolnych i pozaszkolnych programów profilaktycznych.

Powinno się kłaść większy nacisk na realizację tego typu programów, ponieważ profilaktyka, zainteresowanie się problemem dziecka (przez rodziców oraz środowiska wychowawcze, takie jak szkoła) oraz szersze reagowanie na pojawiające się problemy to najistotniejsze aspekty w walce z patologiami społecznymi, w tym uzależnieniami od substancji psychoaktywnych.

Tabela 5. Liczba asystentów rodziny i pedagogów ulicy pracujących w województwie w latach 2013-2016

Rok	Liczba asystentów rodziny	Liczba pedagogów ulicy	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia
2013	200	10	1 467
2014	216	8	2 313
2015	206	7	2 296
2016	201	7	2 245

Źródło: Sprawozdanie MPiPS-03 za rok 2016

Nieocenioną rolę we wspieraniu rodzin z dysfunkcjami pełnią asystenci rodziny oraz pedagodzy ulicy. W roku 2016 w województwie pracowało 201 asystentów rodziny (liczba ta zmalała o 5 w porównaniu z rokiem 2015), którzy wsparciem objęli 2 245 rodzin (w roku 2015 – 2 296 rodzin). Z uzyskanych z terenu województwa informacji wynika, że w roku 2016 pracowało w środowisku 7 pedagogów ulicy.

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, realizując zadania zapisane w Wojewódzkich Programach Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, od wielu lat współpracuje z samorządami lokalnymi z terenu województwa. Jednym z elementów tej współpracy jest organizowanie spotkań przedstawicieli samorządów lokalnych, które są podstawą do tworzenia spójnej polityki profilaktyki oraz do rozwiązywania problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

Cykliczne narady przynoszą wymierne rezultaty przede wszystkim poprzez wymianę „dobrych praktyk”, analizowanie bieżących problemów oraz przekazywanie najnowszych trendów w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom. W badanym okresie, w każdym roku, w naradzie udział brało kilkudziesięciu gminnych pełnomocników / koordynatorów ds. rozwiązywania problemów uzależnień, a także kierownicy ośrodków pomocy społecznej, sekretarze gmin oraz przedstawiciele powiatowego centrum pomocy rodzinie.

Na zakończenie narady szkoleniowej, co roku przeprowadzano anonimową ankietę. Osoby biorące udział bardzo dobrze oceniały spotkania.

W tabeli poniżej przedstawiono liczbę uczestników biorących udział w cyklicznych naradach, mających na celu wypracowanie wspólnych działań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom

Tabela 6. Liczba osób biorących udział w cyklicznych naradach przedstawicieli samorządów lokalnych w latach 2013-2016

Rok	Liczba uczestników narady
2013	34
2014	60
2015	43
2016	47

Źródło: Opracowanie własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Olsztynie

Podczas narady przedstawicieli samorządów w 2016 roku, uczestnicy wymieniali „dobre praktyki” oraz podejmowali istotne tematy dotyczące profilaktyki uzależnień, między innymi z zakresu:

- bieżących zadań realizowanych na poziomie województwa;
- najważniejszych wyników badań dotyczących postaw i kompetencji gminnych komisji;
- programów ograniczania picia – nowe propozycje pomocy dla osób uzależnionych i pijących szkodliwie;

- Programu Potwierdzania Kwalifikacji Zawodowych Osób Pracujących w Systemie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- profilaktyki – fakty, mity, błędne przekonania;
- budowy i zawartości uchwał z obszaru ograniczania dostępności alkoholu;
- działań edukacyjnych PARPA – kampania kierowana do przedstawicieli Kościoła Katolickiego i związków wyznaniowych oraz projekt FASD;
- pracy terapeutycznej z pacjentami na dziennym oddziale oraz w przychodni;
- Programu Profilaktycznego „Busola“, opracowanego i realizowanego w Ostródzie.

Celem budowania kompetencji do współpracy międzysamorządowej i międzysektorowej, będących narzędziami rozwoju lokalnego i regionalnego, powstała internetowa baza „dobrych praktyk”, która zawiera między innymi „dobre praktyki” z zakresu ochrony zdrowia.

Baza ma służyć udokumentowaniu i promowaniu dobrych praktyk zarządzania w samorządach oraz doświadczeń w stosowaniu nowoczesnych narzędzi wspierających funkcjonowanie samorządów lokalnych i ich współpracę.

W roku 2016, w bazie województwa warmińsko-mazurskiego ujęto dwa przykłady „dobrych praktyk” z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych:

1. Elbląg - Nowoczesne Centrum dla Matki i Dziecka w Elblągu jako zintegrowany program profilaktyki i wczesnego wykrywania wad rozwojowych w okresie prenatalnym i u dzieci oraz zmian nowotworowych u kobiet w Polsce północnej (problemy związane z FAS);
2. Ełk - Edukacja dzieci i młodzieży szkolnej czasowo hospitalizowanych w szpitalu miejskim, w oddziale przyszpitalnym prowadzonym przez Miasto Ełk „Inny wymiar szkoły – trochę szkoły w szpitalu” (szeroko pojęta profilaktyka wśród dzieci i młodzieży).

Baza jest dostępna na stronie internetowej www.dobrepraktyki.pl.

Wskaźniki realizacji celów w ramach Priorytetu II

wskaźnik	Rok			
	2013	2014	2015	2016
Liczba osób przeszkolonych w gminach i powiatach*	34	60	43	47
Liczba funkcjonujących placówek posiadających program wsparcia dzieci i młodzieży z rodzin alkoholowych	246	248	237	dane w opracowaniu PARPA
Liczba przykładów dobrych praktyk ujętych w wojewódzkiej bazie	3	2	2	2
Liczba pracujących specjalistów: pedagogów ulicy, asystentów rodziny	200 asystentów rodziny 10 pedagogów ulicy	216 asystentów rodziny 8 pedagogów ulicy	206 asystentów rodziny 7 pedagogów ulicy	201 asystentów rodziny 7 pedagogów ulicy
Liczba programów wspartych przez samorząd województwa	14	12	15	0**
Liczba programów realizowanych przez organizacje pozarządowe	14	12	15	0**

* Podczas wojewódzkiej narady pełnomocników/koordynatorów ds. rozwiązywania problemów uzależnień

** w 2016 r. w budżecie nie zabezpieczono środków na realizację przez organizacje pozarządowe zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

Priorytet III. Alkohol a dysfunkcja rodziny - picie alkoholu przez dzieci, młodzież i dorosłych

Jak wynika z danych uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej z terenu województwa warmińsko-mazurskiego, corocznie identyfikuje się znaczną liczbę rodzin (osób), które uzyskują wsparcie z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu:

Tabela 7. Wsparcie z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w latach 2013-2016 w województwie warmińsko-mazurskim

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2013	5 028	8 943
2014	4 573	8 194
2015	4 721	7 988
2016	4 017	6 601

Źródło: Opracowanie własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Olsztynie

W badanym okresie liczba rodzin objętych wsparciem z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu spadła o 704. W związku z tym bardzo ważnym aspektem jest kontynuowanie podejmowania szeregu działań w celu ograniczenia picia alkoholu zarówno przez dorosłych, jak i dzieci i młodzież.

Warto jednak podkreślić, że mimo niewielkich zmian w liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w ostatnich 3 latach, liczba osób w tych rodzinach z każdym rokiem była coraz niższa. Może być to spowodowane zmieniającym się modelem struktury polskiej rodziny.

Cel operacyjny: Ograniczenie zjawiska picia alkoholu przez dzieci, młodzież i dorosłych oraz wzrost kompetencji rodzin w rozwiązywaniu problemów związanych z alkoholem.

Istotną funkcję w działaniach profilaktycznych, które pomagają realizować powyższy cel, pełnią centra i kluby integracji społecznej, które są szansą na reintegrację społeczną i zawodową grup szczególnego ryzyka osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków po ukończonym procesie leczenia.

Dane na temat liczby centrów integracji społecznej w województwie warmińsko-mazurskim oraz liczbę uczestników programów realizowanych w CIS przedstawia tabela poniżej.

Tabela 8. Liczba CIS oraz liczba uczestników w latach 2013-2016

Rok	2013	2014	2015	2016
Liczba CIS	6	7	7	9
Liczba uczestników	733	871	756	908

Źródło: Dane uzyskane z Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego

Na dzień 31 grudnia 2016 roku na terenie województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonowało dziewięć Centrów Integracji Społecznej,

- CIS w Olsztynie - będący Samorządowym Zakładem Budżetowym Miasta Olsztyn;
- CIS w Ostródzie - prowadzony przez Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Wojewódzki w Olsztynie;
- CIS w Braniewie - prowadzony przez Braniewskie Stowarzyszenie Abstynenckie w Braniewie;
- CIS w Ełku - Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych im. Króla Zygmunta Augusta w Ełku;
- CIS „ALTER CIS” w Ełku – Stowarzyszenie „Adelfi” w Ełku;
- CIS w Białej Piskiej – Stowarzyszenie Akcja Katolicka - Parafialny Oddział Akcji Katolickiej parafii Św. Andrzeja Boboli;
- CIS w Elblągu – prowadzony przez Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych w Elblągu;
- CIS w Elblągu - prowadzony przez Elbląską Radę Konsultacyjną Osób Niepełnosprawnych;
- CIS w Giżycku - prowadzony przez Gminę Miejską Giżycko.

Tabela 9. Liczba KIS oraz liczba uczestników w latach 2013-2016

Rok	2013	2014	2015	2016
Liczba KIS	41	40	31	33
Liczba osób korzystających ze wsparcia KIS	5 323	5 197	2 594	5 049

Źródło: Opracowanie własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej

Z danych opracowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego w Olsztynie wynika, iż w naszym regionie, na dzień 31 grudnia 2016 r., zarejestrowane były 33 kluby integracji społecznej, działające zgodnie z ustawą

o zatrudnieniu socjalnym. W 2016 r. z szeroko pojętego wsparcia KIS korzystało 5 049 osób (2 595 osób to uczestnicy zajęć organizowanych przez KIS - 2 454 osoby korzystały z innych form wsparcia oferowanych przez KIS, są to m.in.: doradztwo psychologiczne, prawne i zawodowe, warsztaty, szkolenia i grupy pomocowe). W badanym okresie liczba osób objętych wsparciem KIS wzrosła niemalże o 100 % w stosunku do roku poprzedniego. Podkreślić należy, iż liczba osób korzystających z usług oferowanych przez KIS w 2016 roku zbliżyła się do danych z lat poprzednich (2013, 2014). W roku 2015 liczba osób korzystających ze wsparcia KIS była najmniejsza od początku funkcjonowania klubów. Spowodowane to było diametralnym spadkiem liczby funkcjonujących KIS.

Zgodnie z ustawą o zatrudnieniu socjalnym uczestnikami zajęć w klubie integracji społecznej mogą być osoby, które podlegają wykluczeniu społecznemu i ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym.

Jedną z istotnych form wzmacniania kompetencji rodzin były kolejne edycje programu „Szkola dla Rodziców i Wychowawców”. W gminach na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, przebiegało to następująco:

Tabela 10. Realizacja programu „Szkola dla Rodziców i Wychowawców” w latach 2013 – 2016

Rok	Liczba gmin, na terenie których realizowany był program	Liczba osób, które wzięły udział w zajęciach warsztatowych
2013	12	670
2014	25	813
2015	20	1 485
2016	17	1 131

Źródło: Opracowanie własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Olsztynie

Do 2015 roku stale rosła liczba osób, które brały udział w zajęciach warsztatowych w ramach programu „Szkola dla Rodziców i Wychowawców”. W 2016 roku liczba odbiorców tych zadań zmalała o 354. Należy podkreślić, że w tym roku zmalała również liczba gmin, które realizowały program.

Przez okres 4 lat łącznie 74 razy realizowano program „Szkola dla Rodziców i Wychowawców”, a skorzystało z niego 4 099 osób.

Wskaźniki realizacji celów w ramach Priorytetu III

wskaźnik	Rok			
	2013	2014	2015	2016
Liczba osób uczestniczących w programie „Szkoła dla rodziców”	670	813	1 485	1 131
Liczba rodzin objętych nowymi metodami pracy z rodziną („Konferencja grupy rodzinnej”, „TSR- Terapię skoncentrowana na rozwiązanie”)	275	166	157	275
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	1 467	2 313	2 296	2 245
Liczba CIS, KIS w województwie prowadzących programy dla osób z problemem alkoholowym po podstawowym programie leczenia	CIS - 6 KIS – 41	CIS - 7 KIS – 43	CIS - 7 KIS – 31	CIS - 9 KIS – 33
Liczba podmiotów, które uzyskały wsparcie z samorządu województwa, wspierające środowiska osób dotkniętych problemem alkoholowym.	3 NGO	2 NGO	4 NGO	0 NGO

Priorytet IV. Przemoc w rodzinie w związku z alkoholem

Cel operacyjny: Wzmacnianie gminnych i powiatowych systemów przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie województwa.

W monitorowanym okresie Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie realizował dwutorowo, zarówno w ramach Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, jak i w ramach Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Od szeregu lat Samorząd Województwa inicjuje i dofinansowuje tworzenie w województwie „Przyjaznych Pokoi Przesłuchań Dzieci”.

Działalność ww. pomieszczeń jest corocznie monitorowana. Obecnie w województwie funkcjonuje 16 takich pokoi, z czego utworzenie 12 było inicjowane i wspierane finansowo z budżetu województwa.

„Przyjazny Pokój Przesłuchań Dzieci” w Sądzie Rejonowym w Elku przestał funkcjonować w 2015 r., ponieważ nie spełniał wymogów Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 grudnia 2013 r.

Jednocześnie, w 2016 r., powstał nowy „Przyjazny Pokój Przesłuchań Dzieci”, przy Sądzie Rejonowym w Kętrzynie.

Poniższe zestawienie obrazuje stan wykorzystania tych pomieszczeń w latach 2013-2016.

Tabela 11. Funkcjonowanie „Przyjaznych Pokoi Przesłuchań Dzieci” w województwie warmińsko - mazurskim

Rok	Liczba działających Przyjaznych Pokoi Przesłuchań Dzieci	Pokoje utworzone z inicjatywy województwa	Liczba przeprowadzonych przesłuchań (policyjnych, prokuratorskich, sędziowskich)	Liczba posiedzeń składu sędziowskiego	Ilość przeprowadzonych badań (psychologicznych, pedagogicznych, innych)	Liczba sesji terapeutycznych (w godzinach)
2013	16	11	339	123	372	995
2014	17	12	578	93	204	1 511
2015	16	12	277	122	309	1 315
2016	17	12	479	146	560	1 408,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z placówek prowadzących „Przyjazne Pokoje Przesłuchań Dzieci”

Z przeanalizowanych danych otrzymanych z instytucji prowadzących „Przyjazne Pokoje Przesłuchań Dzieci” wynika, iż w roku 2016 liczba prowadzonych przesłuchań policyjnych, prokuratorskich i sędziowskich wzrosła o ponad połowę w porównaniu do roku 2015. Wzrosła również liczba sesji terapeutycznych. Natomiast o prawie 20% wzrosła liczba posiedzeń składu sędziowskiego oraz liczba przeprowadzonych badań – o ponad 80 %.

Jednym z zadań Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest doskonalenie zawodowe kadr z obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W roku 2016, w ramach zadania „Podnoszenie kwalifikacji pracowników lecznictwa odwykowego w województwie warmińsko-mazurskim”, Samorząd Województwa dofinansował szkolenia zawierające w programach bloki tematyczne z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Szczegółową realizację szkoleń w ramach tego zadania przedstawiono w Priorytecie I – Edukacja, Kampanie.

Samorząd Województwa, wspierając samorządy gminne w realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w latach 2013 - 2016 przygotował cykl szkoleń przewidzianych dla członków i kandydatów do zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Tabela 12. Cykl szkoleń w latach 2013-2016 dla członków i kandydatów do zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Rok	Liczba osób biorących udział w szkoleniach
2013	113
2014	18 (szkolenie warsztatowe dla realizatorów programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie)
2015	50
2016	40

Zródło: Opracowanie własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Olsztynie

W 2016 roku szkolenie odbyło się w dwóch blokach: 22-23 listopada oraz 24-25 listopada i miało charakter interdyscyplinarny. Wśród uczestników byli przede wszystkim: pracownicy socjalni, członkowie gminnych komisji RPA, asystenci rodziny, psychologowie, policjanci.

Szkolenie obejmowało 16 godzin dydaktycznych w 2 grupach warsztatowych po 20 osób. Udział w szkoleniu zakładał zdobycie przez uczestników lub pogłębienie wiedzy w następujących obszarach:

- rekapitulacja własnych doświadczeń dot. osobistych spotkań z osobami doznającymi przemocy (dorosłymi i dziećmi) oraz spotkań ze sprawcami przemocy;
- Niebieska Karta – szansa na pomoc. Analiza procedury i praktyki uczestników, w kontekście możliwości i zasobów ważnych dla skutecznej pomocy pokrzywdzonym – dorosłym i dzieciom;
- optymalizowanie warunków kontaktu i rozmowa interwencyjna z dorosłą osobą doświadczającą przemocy;
- ocenianie ryzyka, *triage*;
- pierwsza pomoc i wsparcie osoby doświadczającej przemocy;
- wywiad z dzieckiem. Koncepcja bezpiecznych przesłuchań dziecka;
- optymalizowanie warunków kontaktu i rozmowa interwencyjna z dzieckiem oraz rodzicem (niekrzywdzącym);
- pomoc psychologiczna dziecku – fakty, wyobrażenia;
- interwencja kierowana troską – kontakt i rozmowa interwencyjna z osobą, co do której zachodzi podejrzenie, że stosuje przemoc;
- problematyka młodocianych sprawców przemocy seksualnej – zjawisko i interwencja w koalicji z rodzicami;
- konsultacje superwizyjne.

Szkolenie przeprowadził Pan Krzysztof Sarzała – Kierownik Centrum Interwencji Kryzysowej w Gdańsku, Koordynator gdańskiego oddziału Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę.

Jednym z podmiotów lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie są organizacje pozarządowe. W celu wzmocnienia tego systemu, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w otwartym konkursie ofert, zaproponował zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym, do zrealizowania przez organizacje pozarządowe. W roku 2016, w ramach konkursu, następujące projekty z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie uzyskały dofinansowanie:

- „Wolontariusz Olsztyńskiego Telefonu Zaufania – ważnym ogniwem w procesie skutecznej pomocy osobom uwikłanym w przemoc” realizowane przez Olsztyńskiego Stowarzyszenie Pomocy Telefonicznej. W Szkoleniu wzięło udział 47 osób;
- „Oblicza (prze)Mocy” konferencja organizowana przez Fundację „Inicjatywa Kobiet Aktywnych” FIKA z Olsztyna. W Konferencji wzięło udział 75 osób;
- „Organizacja konferencji upowszechniającej dobre praktyki w zakresie skutecznych metod przeciwdziałania przemocy w rodzinie” organizowana przez Fundację Instytut Badań i Edukacji Społecznej z Olsztyna. W Konferencji wzięło udział 70 osób;
- „Zorganizowanie i przeprowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej poświęconej przeciwdziałaniu przemocy wobec kobiet w dniach 1 listopada – 10 grudnia” realizowane przez Fundację Instytut Badań i Edukacji Społecznej z Olsztyna. W ramach tego zadania w listopadzie i grudniu pojawiają się artykuły w Gazecie Olsztyńskiej oraz na stronie internetowej www.wm.pl dotyczące przemocy. Odbiorcami kampanii było ok. 180 026 osób.

Łącznie na realizację wyżej wymienionych zadań przeznaczono 20 000 zł.

Jednym z ważniejszych projektów realizowanych co roku w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie związanej z nadużywaniem alkoholu, jest zadanie: „Organizacja konferencji upowszechniającej dobre praktyki w zakresie skutecznych metod przeciwdziałania przemocy w rodzinie”.

Spotkanie w 2016 roku, zorganizowane przez Fundację Instytut Badań i Edukacji Społecznej z Olsztyna, miało na celu szczególnie:

1. wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie przeciwdziałania aktom przemocy wobec kobiet;
2. wzmocnienie pozytywnych wzorców postępowania wobec aktów i ofiar przemocy;
3. podniesienie wiedzy uczestników konferencji – przedstawicieli instytucji i organizacji związanych statutowo z przeciwdziałaniem przemocy wobec kobiet;
4. nawiązanie kontaktów, wymiana doświadczeń, poglądów, opinii wśród osób, organizacji, podmiotów działających w obszarze polityki społecznej;
5. wzmacnianie współpracy między instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie warmińsko – mazurskim.

Podczas konferencji uczestnicy poznali przykłady wielu „dobrych praktyk” oraz podejmowali istotne tematy, m.in. z zakresu dobrych praktyk wypracowanych przez

organizacje i instytucje lokalne, realizujące wojewódzkie programy, wspólnego wypracowania rozwiązań mających na celu przeciwdziałanie przemocy, głównie wobec kobiet oraz z zakresu wzmocnienia zaangażowania społecznego i medialnego w obchody Dni „Białej Wstążki”.

Zadanie to było ściśle związane z realizacją zadania „Zorganizowanie i przeprowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej poświęconej przeciwdziałaniu przemocy wobec kobiet w dniach 1 listopada – 10 grudnia”. Między innymi, celem upowszechniania metod przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przemocy wobec kobiet, w listopadzie i grudniu 2016 r. pojawiły się artykuły promocyjne dotyczące przemocy i Kampanii „Biała Wstążka” w Gazecie Olsztyńskiej oraz na stronie internetowej www.wm.pl.

Prezentowane podczas konferencji dotyczącej „dobrych praktyk” oraz konferencji w ramach obchodów Dni „Białej Wstążki” przedsięwzięcia budziły uznanie i duże zainteresowanie uczestników, zwłaszcza gminnych pełnomocników ds. rozwiązywania problemów uzależnień.

Wskaźniki realizacji celów w ramach Priorytetu IV

wskaźnik	Rok			
	2013	2014	2015	2016
Liczba kampanii, konferencji zorganizowanych przez samorząd województwa	1	2	1	2
Liczba przeszkolonej kadry do pracy z osobami stosującymi i doświadczającymi przemocy*	8	4	3	2
Liczba dofinansowanych przez samorząd województwa - programów jednostek niepublicznych w ramach otwartych konkursów ofert**	6	3	3	4

* w ramach zadania publicznego „podnoszenie kwalifikacji pracowników lecznictwa odwykowego w województwie warmińsko-mazurskim

** z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Priorytet V. Lecznictwo Odwykowe

Cel operacyjny: Wzmocnienie podmiotów prowadzących leczenie i rehabilitację osób uzależnionych od alkoholu.

W celu zabezpieczenia kompleksowych świadczeń zdrowotnych z zakresu leczenia uzależnień dla mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego, na lata następne, jako cel nadrzędny, przyjęto poprawę zdrowia psychicznego mieszkańców i redukcję szkodliwych skutków uzależnień, głównie poprzez poprawę modelu opieki ambulatoryjnej, dziennej i środowiskowej, zgodnie ze wskaźnikami zawartymi w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2016-2020.

Placówki lecznictwa odwykowego i uzależnień, działające na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, świadczą następujące rodzaje usług:

1. leczenie chorych na oddziałach ogólnopsychiatrycznych, odwykowych i detoksykacji;
2. leczenie chorych na oddziałach dziennych leczenia uzależnień;
3. leczenie ambulatoryjne w przychodniach / poradniach odwykowych:
 - wizyty u psychologów, terapeutów lub instruktorów terapii uzależnień;
 - wizyty w środowisku chorego;
 - psychoterapie indywidualne;
 - psychoterapie grupowe / rodzinne, psychoedukacyjne.

Poniższe dane przedstawiają działalność stacjonarnych, dziennych i ambulatoryjnych placówek, zajmujących się leczeniem osób uzależnionych od alkoholu na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w latach 2013-2016.

Tabela 13. Opieka stacjonarna w zakresie lecznictwa odwykowego i uzależnień (uzależnienia od alkoholu i krzyżowe) w województwie warmińsko-mazurskim

Rok	Liczba stacjonarnych ośrodków terapii uzależnień	Liczba leczonych
2013	11	5 113
2014	11	5 064
2015	11	4 230
2016	11	3 796

Źródło: Dane uzyskane z Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia oraz Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego świadczeń stacjonarnych w zakresie lecznictwa odwykowego, w tym leczenie krzyżowe, udzielają następujące podmioty:

- Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie;
- Szpital Psychiatryczny SP ZOZ w Węgorzewie / Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Giżycku;

- Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Psychiatryczny ZOZ w Fromborku;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Młodzieżowy Ośrodek Terapeutyczny KARAN "DOM ZACHEUSZA" w Elblągu;
- Ośrodek Rehabilitacji Uzależnionych "Doren" im. B. Trusiewicz SPZOZ w Różewcu;
- NZOZ Stowarzyszenia Monar Ośrodek Rehabilitacji Uzależnień w Gaudynkach k/Orzysza
- Ośrodek Terapii Uzależnień w Starych Juchach (z oddziałami w Ełku).

Liczba osób przebywających w stacjonarnych ośrodkach terapii uzależnień w monitorowanym okresie zmniejszyła się o 834 osoby.

Także szpitale ogólne na terenie województwa posiadają w swoich strukturach oddziały leczenia uzależnień, są to:

- Elbląski Szpital Specjalistyczny z Przychodnią Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Elblągu;
- Mazurskie Centrum Zdrowia Szpital Powiatowy w Węgorzewie Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej ;
- Zespół Opieki Zdrowotnej w Lidzbarku Warmińskim / Powiatowy Ośrodek Terapii;
- Powiatowy Szpital im. Władysława Biegańskiego w Iławie/Psychiatria i Rehabilitacja Szpitalne.

Tabela 14. Liczba podmiotów i oddziałów leczenia uzależnień w szpitalach ogólnych

Rok	Liczba podmiotów	Liczba oddziałów
2013	4	5
2014	4	5
2015	4	4
2016	4	4

Źródło: Dane uzyskane z Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia oraz Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego

Odnosić należy, że spośród 4 szpitali ogólnych w naszym województwie, posiadających w swojej strukturze oddziały leczenia uzależnień, dwa to oddziały detoksykacyjne oraz dwa to oddziały leczenia uzależnień.

Tabela 15. Opieka ambulatoryjna w zakresie leczenia odwykowego i uzależnień w województwie warmińsko-mazurskim

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016
Liczba poradni odwykowych i profilaktyki osób uzależnionych	23	19*	24	25
Liczba porad w poradniach odwykowych	76 059	60 286	73 675	73 509
Liczba wizyt u psychologów, terapeutów i instruktorów terapii uzależnień	69 259	55 397	69 678	69 564
Psychoterapia indywidualna /osoby/	8 199	5 684	4 124	4 241
Psychoterapia grupowa /osoby/	3 955	6 939	2 996	2 904
Wizyty w środowisku chorego (dom, szkoła)	66	52	824**	0
Porady telefoniczne	1 700	933		671
Skierowania do stacjonarnych placówek psychiatrycznych i odwykowych	757	519	585	362

*4 jednostki nie posiadały kontraktów z NFZ w 2014 roku i nie funkcjonowały

** W roku 2015 Urząd Wojewódzki włączył dane dotyczące porad telefonicznych do wskaźnika „wizyty w środowisku chorego oraz porady telefoniczne”

Źródło: Dane uzyskane z Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia oraz Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego

Jak wynika z powyższego zestawienia coraz mniej popularną formą wsparcia są terapie indywidualne i grupowe. Spadek zaobserwowano szczególnie w przypadku liczby osób korzystających z psychoterapii grupowej, która jeszcze w 2014 roku była bardzo cenioną przez osoby uzależnione formą terapii. W roku 2016 nastąpił spadek o 92 osoby.

Tabela 16. Opieka dzienna w zakresie leczenia odwykowego (uzależnienia od alkoholu i krzyżowe) w województwie warmińsko-mazurskim

Rok	Liczba dziennych ośrodków terapii uzależnień	Liczba leczonych
2013	7	738
2014	7	792
2015	7	750
2016	7	736

Źródło: Dane uzyskane z Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia oraz Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego

W 2016 roku odnotowano spadek liczby osób biorących udział w programie na oddziale dziennym, co pokazują powyższe dane – liczba leczonych zmniejszyła się o 14 osób. Mimo wszystko liczba ta od lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie, co oznacza, że ta forma leczenia odwykowego jest wciąż powszechnie stosowana. Taka metoda terapii umożliwia pacjentom mieszkanie w domu, ale wymaga od nich systematycznego udziału

w kilkugodzinnych zajęciach terapeutycznych przez pięć dni w tygodniu i nie mniej niż 5 godzin dziennie.

Tabela 17. Leczenie uzależnień w zakresach innych niż odwykowych (zakresy ogólnopsychiatryczne) (uzależnienia od alkoholu i krzyżowe) w województwie warmińsko-mazurskim

Rok	Liczba podmiotów ogólnopsychiatrycznych	Liczba leczonych
2013	38	2 331
2014	38	2 549
2015	35	2 026
2016	34	1 989

Źródło: Dane uzyskane z Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia oraz Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego

W 2016 roku obserwuje się tendencję spadkową w dostępności do świadczeń terapii leczenia uzależnień. Z informacji Warmińsko-Mazurskiego Oddziału NFZ w Olsztynie wynika, że wartość kontraktów zawieranych z podmiotami prowadzącymi leczenie uzależnień maleje – w 2015 roku nie podpisano kontraktu z 3 podmiotami, co miało wpływ na zmniejszenie się liczby leczonych o 523 osoby. Na przestrzeni lat 2012-2014 liczba osób leczonych rosła z roku na rok.

Tabela 18. Leczeni w poradniach odwykowych w latach 2013-2016

Lata	Leczeni ogółem	W tym leczeni po raz pierwszy	Do 18 lat	19-29 lat	30-64 lat	65 lat i więcej	Zobowiązani do leczenia odwykowego
2013	7 509	2 560	30	1 132	6 077	270	1 704
2014	6 597	2 420	66	1 192	5 096	243	1 338
2015	7 981	4 568	140	953	6 556	332	1 054
2016	7 641	4 311	139	812	6 352	338	1 096

Źródło: Dane uzyskane z Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia oraz Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego

W roku 2016 nastąpił znaczący wzrost liczby osób leczonych w poradniach odwykowych – 1 384 osoby więcej. Niepokojący jest fakt, że daje się zauważyć diametralny wzrost pacjentów nieletnich. W każdym kolejnym roku było ich ponad 2 razy więcej niż w poprzednim. Głębsza analiza tego zjawiska pozwoliłaby ustalić, czy są to osoby uzależnione od alkoholu, czy eksperymentujące również z innymi substancjami psychoaktywnymi. Wpływ na ten wzrost może mieć zatrwajający problem dopalaczy, po które sięgają najczęściej właśnie osoby młode.

Istotną rolę, w zakresie wzmocnienia podmiotów prowadzących leczenie i rehabilitację osób uzależnionych od alkoholu, odgrywa dobrze przygotowana specjalistyczna kadra. W związku z tym, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, systematycznie wspiera podnoszenie kwalifikacji i kompetencji kadry terapeutycznej placówek leczenia odwykowego.

Zaznaczyć należy, że systematyczny udział w szkoleniach, przedstawionych w Priorytecie I – Edukacja, Kampanie, umożliwia zdobywanie oraz uzupełnianie aktualnej wiedzy, poprzez uczenie się nowych lub doskonalenie wcześniej nabytych umiejętności terapeutycznych, poznawanie nowych metod i technik. Wpływa to znacznie na wzrost jakości udzielanych usług terapeutycznych.

Kluczowy czynnik w skutecznym i wydajnym świadczeniu usług terapeutycznych, głównie w kontekście monitorowania pracy i rozwoju osobistego terapeutów oraz struktury programów, stanowi superwizja osobista oraz superwizja programów terapeutycznych w placówkach leczenia odwykowego. W 2016 roku superwizją objętych zostało 17 placówek.

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego wspierał rozwój i modernizację bazy materialnej oraz szkolenia podnoszące kwalifikacje pracowników zakładów leczenia odwykowego.

Tabela 19. Wsparcie modernizacji placówek leczenia odwykowego w latach 2013-2016

Rok	Liczba dotowanych jednostek	Nakłady w ramach środków WPPiRPA
2013	3	191 255 zł
2014	2	146 461 zł
2015	4	175 540 zł
2016	2	232 200 zł

Źródło: Opracowanie własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Olsztynie

W roku 2016 następujące podmioty otrzymały dotacje na podniesienie poziomu świadczonych usług, poprzez modernizację i realizację zadań inwestycyjnych:

- Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie, dotacje w wysokości łącznej 82 200 zł;
- Ośrodek Rehabilitacji Uzależnionych „Doren” im. Berty Trusiewicz, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rózewcu, dotacja w wysokości 150 000 zł.

Wskaźniki realizacji celów w ramach Priorytetu V

wskaźnik	Rok			
	2013	2014	2015	2016
Liczba osób leczonych w placówkach leczenia odwykowego*	12 242	10 894	12 849	11 558
Liczba zmodernizowanych oddziałów, placówek leczenia odwykowego	3	2	4	2
Liczba placówek poddanych superwizji	11	12	9	17

* łącznie liczba osób leczonych w: szpitalach psychiatrycznych i ośrodkach leczenia uzależnień, szpitalach ogólnych posiadających w strukturze oddziały leczenia uzależnień/wydzielone przedsiębiorstwa w zakresie leczenia uzależnień (stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne inne niż szpitalne), placówkach udzielających świadczeń wyłącznie w oddziałach dziennych (z zakresu uzależnień od alkoholu i środków psychoaktywnych, krzyżowe), podmiotach ogólnopsychiatrycznych (leczenie uzależnień w zakresach innych niż odwykowe), zakładach oferujących opiekę dzienną w zakresie leczenia odwykowego i uzależnień.

Dane uzyskane z Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Narodowego Funduszu Zdrowia.

Olsztyn, 10.05.2017 r.

Sporządziła: Justyna Bieszke

Zatwierdził: Michał Tatarek

Wnioski i rekomendacje wynikające ze sprawozdania z realizacji w 2016 roku „Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Województwie Warmińsko – Mazurskim na lata 2016 – 2020”

L.p.	Wniosek	Rekomendacja	Adresat	Sposób wdrożenia	Uwagi
1.	Nadal należy rozszerzać działalność profilaktyczną we wszystkich gminach województwa	Wzmacniać samorządy gminne w realizowaniu i modyfikowaniu lokalnych programów rozwiązywania problemów alkoholowych	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, samorządy gminne i ich jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	Organizowanie cyklicznych narad dla pełnomocników/koordynatorów ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz podkreślanie konieczności udziału w tego typu naradach/szkoleniach; organizowanie spotkań z przedstawicielami samorządów lokalnych, promowanie „dobrych praktyk”, rekomendowanie projektów. Podkreślanie na spotkaniach z decydentami jak silne są konsekwencje spożywania alkoholu, zwłaszcza przez dzieci i młodzież: wypadkowość, rozboje, wykroczenia,	

				<p>utonięcia, samobójstwa.</p> <p>Przeprowadzanie wizyt studyjnych dla przedstawicieli samorządów lokalnych w gminach, które efektywnie realizują gminne programy</p>	
2.	<p>Obserwuje się nierównomierny dostęp do oferty wypełniania czasu wolnego dzieci i młodzieży</p>	<p>Należy nadal inspirować realizację programów i zajęć wspierających oraz aktywizujących młodzież w środowiskach lokalnych (m.in. w świetlicach, Młodzieżowych Klubach Integracji Społecznej)</p>	<p>Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, samorządy gminne i ich jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, uczelnie wyższe</p>	<p>Włączanie w realizację zadań organizacji pozarządowych poprzez rozpisanie otwartego konkursu ofert,</p> <p>promowanie „dobrych praktyk”.</p> <p>Efektywniejsze wykorzystywanie do działań profilaktycznych imprez organizowanych w ramach Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny (włączanie gmin),</p> <p>dokształcanie animatorów młodzieżowych, liderów, koordynatorów klubów, świetlic.</p>	
3.	<p>Wymierne efekty działań na rzecz przeciwdziałania alkoholizmowi oraz wykluczeniu społecznemu gwarantuje współpraca służb różnych szczebli administracji</p>	<p>Kontynuować działania wzmacniające współpracę podmiotów i jednostek wszystkich szczebli i służb administracji publicznej i organizacji</p>	<p>Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, MRPiPS, PARPA,</p> <p>Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki,</p>	<p>Współorganizowanie i włączanie się przez Samorząd Województwa w inicjatywy lokalne w zakresie profilaktyki i zapobiegania alkoholizmowi.</p>	

	publicznej oraz organizacji pozarządowych	pozarządowych	samorządy gminne i ich jednostki organizacyjne, służby administracji publicznej (m.in. Policja)		
4.	Podnoszenie umiejętności i kompetencji osób pracujących w profilaktyce i leczeniu uzależnień wpływa na efektywniejszą pracę z osobami uwikłanymi w uzależnienia i przemoc w rodzinie	Należy wspierać projekty służące podnoszeniu kwalifikacji i umiejętności osób zajmujących się profilaktyką i leczeniem uzależnień, przemocą w rodzinie;	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, samorządy gminne, powiatowe i ich jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, WOTUW, Kuratorium Oświaty, uczelnie wyższe, Policja	<p>Inicjowanie i organizowanie szkoleń dla osób zaangażowanych w profilaktykę uzależnień i przeciwdziałanie przemocy w rodzinach dotkniętych chorobą alkoholową.</p> <p>Dofinansowanie szkoleń kadry leczenia odwykowego oraz Policji.</p> <p>Większy nacisk na kształcenie kompetencji społecznych w szkolnictwie wyższym.</p> <p>Uświadamianie nauczycielom ważności działań wychowawczych, które w dużym stopniu przekładają się na skuteczną profilaktykę oraz sukcesy edukacyjne dzieci i młodzieży.</p>	

5.	<p>Centra i Kluby Integracji Społecznej funkcjonujące w naszym województwie (od 2005 roku) stwarzają szereg możliwości dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, co jest właściwym kierunkiem działań.</p>	<p>Wzmocnić działania w kierunku upowszechniania programów wspierających osoby uzależnione i współuzależnione, szczególnie w CIS-ach, KIS-ach</p>	<p>Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki,</p> <p>organizacje pozarządowe, samorządy gminne, powiatowe i ich jednostki organizacyjne,</p> <p>Gminne Komisje ds. RPA, Warmińsko-Mazurska</p> <p>Rada Terenowa ds. Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazanym w Olsztynie</p>	<p>Inicjowanie opracowania programów, w celu pozyskania środków finansowych,</p> <p>zlecenie zadań w otwartym konkursie ofert,</p> <p>promowanie „dobrych praktyk”. Przygotowanie instytucji do tworzenia placówek włączenia społecznego.</p> <p>Wspieranie w przygotowaniu projektów do pozyskiwania funduszy unijnych.</p>	
----	--	---	--	--	--

6.	Niezbędny jest stały rozwój współpracy pomiędzy gminami w zakresie pomocy osobom uwikłanym w uzależnienia i przemoc w rodzinie	Wspomagać rozwój lokalnych systemów pomocy osobom i rodzinom dotkniętym chorobą alkoholową oraz problemem przemocy (ośrodków, punktów, poradni, centrów)	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, samorządy gminne, powiatowe i ich jednostki organizacyjne, Gminne Komisje ds. RPA, organizacje pozarządowe, Warmińsko-Mazurski Oddział Narodowego Funduszu Zdrowia	Inicjowanie powstawania nowych miejsc pomocy, promowanie „dobrych praktyk”, zwiększenie środków finansowych. Zachęcanie do podejmowania szerszej współpracy pracowników leczenia odwykowego z pracownikami socjalnymi.	
7.	W wielu przypadkach samorządy gminne mają zbyt małe dochody pochodzące z koncesji na sprzedaż alkoholu aby podejmować wystarczające działania w zakresie profilaktyki i leczenia uzależnień na swoim terenie.	Należy wykorzystywać w większym stopniu środki zewnętrzne, w tym fundusze europejskie, na finansowanie projektów dot. działalności profilaktycznej i leczniczej w zakresie uzależnień	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, organizacje pozarządowe, samorządy gminne i ich jednostki organizacyjne	Poruszanie podczas narad, konferencji regionalnych, tematyki finansowania z funduszy unijnych działalności profilaktycznej i leczniczej w zakresie uzależnień, promowanie „dobrych praktyk”.	
8.	Należy poprawić funkcjonowanie lokalnych systemów pomocy	Prowadzić działania na rzecz poprawy efektywności pomocy podejmowanej wobec ofiar	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, samorządy gminne i powiatowe oraz ich	Inicjowanie i organizowanie szkoleń dla osób pracujących z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie,	

	osobom dotkniętym przemocą w związku z alkoholem	przemocy oraz sprawców przemocy w rodzinie dotkniętych problemem uzależnienia od alkoholu	jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	promowanie „dobrych praktyk”.	
9.	Istnieje potrzeba zbadania problemu używania substancji psychoaktywnych przez młodzież na terenie województwa warmińsko-mazurskiego	Należy przeprowadzić badanie ankietowe dotyczące używania substancji psychoaktywnych (papierosy, alkohol, narkotyki, dopalacze) przez młodzież szkolną – badanie ESPAD	Samorząd Województwa, samorządy gminne, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe (szkoły gimnazjalne i ponadgimnazjalne)	Podjąć współpracę z instytucją / organizacją posiadającą odpowiednie narzędzia i kwalifikacje do przeprowadzenia badania ESPAD na terenie województwa warmińsko-mazurskiego	